

Okul Yöneticilerine Yönelik E-Mentorluk Uygulamasının Tasarlanması ve Etkilerinin Araştırılması

Designing an E-Mentoring Application for School Administrators and Investigating its Effects

Öz

Bu çalışmanın amacı, okul yöneticilerine yönelik bir e-mentorluk platformunun tasarlanması ve uygulanması neticesinde okul yöneticilerinin mesleki gelişimlerinin desteklenmesine katkı sağlamaktır. Çalışmada, nitel yaklaşımlardan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması niteliğindeki bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde görev yapan 13 okul yöneticisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. İlk olarak e-mentorluk ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Sonrasında araştırmanın katılımcılarına anket uygulanmış ve gelen yanıtlar da dikkate alınarak bir e-mentorluk platformu tasarlanmıştır. E-mentorluk uygulaması sürecinden sonra okul yöneticilerinin görüşleri alınmış ve araştırma tamamlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Dünyanın birçok ülkesinde e-u, eğitim sistemlerinin vazgeçilmez bir parçası haline almış durumdadır. Okul yöneticilerine e-mentorluk programının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesini kapsayan bir çalışmadan elde edilecek sonuçların, alana önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. E-mentorluk uygulamasının ülkenin farklı bölgelerinde görev yapan okul yöneticilerinin mesleki yaşantılarındaki sorunlara çözüm bulma konusunda destek olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Mentorluk, e-mentorluk, okul yöneticisi, mesleki gelişim.

Abstract

This study aims to describe the support for professional development among school administrators through the design and implementation of an e-mentoring platform. A qualitative research approach using a case study design was employed. The research involved the participation of 13 school administrators working within the Ministry of Education. The study commenced with a comprehensive literature review on e-mentoring. Subsequently, a questionnaire was administered to the participants, and the received responses were carefully analyzed to inform the design of an e-mentoring platform. Following the implementation of the e-mentoring application, the perspectives of school administrators were gathered, and the research was concluded. Content analysis was employed for the data analysis of the collected information. E-mentoring has become an integral part of educational systems in many countries worldwide. Conducting a study that encompasses the planning, implementation, and evaluation of an e-mentoring program for school administrators is anticipated to provide significant contributions to the field. It is believed that the e-mentoring application can offer support in addressing the professional challenges faced by school administrators serving in different regions of the country.

Keywords: Mentoring, e-mentoring, school administrator, professional development.

Giriş

İnsanlar, ilk çağlardan itibaren sürekli bilgi paylaşımı içerisindeydi. Her dönemde yaşayan kişilerin, ihtiyacı olan şeyi üretme ve hayatın içinde onu kullanma çabası var olmuştur. Günümüze kadar bu çabanın neticesinde büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu gelişmelerde özellikle son dönemlere bakıldığında teknolojik alandaki yeniliklerin insanların hayatına etkisi çok fazladır. Okul yöneticiliği, eğitimle ilgili olarak bilimsel ve teknolojik boyutlarda mesleki yeterlilik gerektiren bir uğraşı alanıdır. Özellikle bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle bilimsel ve teknolojik yeterlilik daha da önem kazanmıştır. Okul yöneticilerinin, çalıştıkları kuruma faydalı olabilmesi ve liderlik edebilmesi için bu alanlarda iyi yetişmiş olması gerekir. Alanında yetişmiş, potansiyelini tam olarak ortaya koyan bir yöneticinin olması demek, iyi bir eğitim sistemi oluşturulmuş bir ülkede güvenli bir gelecek demektir (Turan ve Şişman, 2000). Çeşitli ülkelerde yapılan araştırmalar, eğitim yöneticisi yetiştirmede kullanılan programların beklentileri tam olarak karşılayamadığını göstermiştir. Günümüzde, eğitim verilmeden sadece yazılı sınav ve mülakat sistemi ile yönetici seçimi yapılmaktadır. Ülkemizde mevcut sistemde görevlendirilen okul yöneticileri, yöneticiliği süreç içerisinde deneme yanılma ve tecrübe yoluyla öğrenmektedir. Bu ise eğitim öğretimde istenilen hedeflere ulaşılmasında önemli bir engel olmaktadır. Bunun sonucunda yöneticiler, görevleri esnasında özellikle teknoloji alanında sorunlar yaşamaktadır.

Literatür incelendiğinde okul yöneticilerinin bilgisayar teknolojisini kullanma yeterlikleri üzerine birçok çalışma yapıldığı ve hâlâ günümüzde teknolojinin gelişmesiyle her geçen gün bunun daha da önem kazandığı görülmektedir. Eğitim yönetiminde önemli kuruluşlardan biri olan Eğitim Yönetimi Profesörleri Ulusal Konseyi (NCPEA), "teknoloji liderliği" alanını sekiz temel çalışma alanından biri olarak gördüğünü beyan etmiştir (Banoğlu, 2012). Yapılan araştırmalara bakılınca idarecilerin görevlerine başladıkları andan itibaren en çok sorun yaşadığı alanlardan birisi, teknolojik alanda yaşanan yetersizlikler olup bu durum, iş esnasında kullanacağı yeni uygulamalar için bir yöntem geliştirememesinden kaynaklanmaktadır (Daresh, 2001).

Altun (2009), okul yöneticilerinin teknolojinin eğitime entegrasyonu konusunda ve iletişim teknolojileri, donanım ve yazılım alanlarında bilgi ve beceri seviyelerinde yeterli olmadıklarını tespit etmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanılırken karşılaşılan sorunları çözmede okul yönetimine yardımcı olacak nitelikli personele sahip pedagojik,

teknik ve mali destek birimlerinin oluşturulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Aşığılü (2017), okul yöneticilerinin teknoloji kullanımına açık olmalarına rağmen eğitim kurumlarının eksiklikleri ve yetersiz teknolojik hazırlık nedeniyle eğitim teknolojilerini veya bilgi teknolojilerini bilinçli ve faydalı bir şekilde kullanamadıklarına dikkat çekmiştir. Araştırmada teknoloji kimliği üzerine araştırma yapılmış, ancak görüşmelerin sonuçları, okul yöneticilerinin de teknolojinin düzenli ve sistematik kullanımı, öğrenme yöntemleri ve teknoloji yönetiminde eğitim yoluyla kendilerini geliştirmeleri gerektiğini göstermektedir. Türk eğitim sisteminde yenilikçi ve sistematik bir yaklaşımın benimsemesi ve bu konuda gerekli eğitimin artırılması gerektiği söylenebilir. Bu durumda hem okul yöneticileri, hem öğretmenler hem de öğrenciler, teknolojinin yardımıyla yenilikleri fark etmekte ve diğer nesillere aktarılmasını sağlamaktadır. Sincar ve Aslan (2011), okul yöneticilerinin teknolojik liderlikle ilgili öz yeterlik algılarını öğretmen görüşleri üzerinden değerlendirdikleri çalışmada, yöneticilerin öz yeterlik algılarının orta ile düşük seviyede olduğunu tespit etmiştir. Okul yöneticileri, kurumlarını daha etkin kılmak için okul genelinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin yararlı ve etkin kullanımına ilişkin faaliyetleri içeren teknoloji yönetimini, en üst düzeyde sergileyebilmelidir. Literatürde yapılan benzer çalışmada da okul yöneticilerinin teknoloji alanında yeterlik konusunda orta ve düşük düzeyde sahip olduğu tespit edilmiştir. Teknoloji liderleri olarak okul yöneticilerinin eğitim kurumlarında teknoloji kullanımına yönelik yüksek bir öz-yeterlik algısına sahip olmaları, eğitim kurumlarında teknolojinin etkin kullanımını sağlamak açısından önemlidir. Yurtdışında yapılan benzer bir çalışmada da okul yöneticilerinin, teknoloji liderleri olarak teknolojiye öncülük etmeye yeterli düzeyde hazır olmadıkları tespit edilmiştir (Esplin, 2017).

Okul yöneticilerinin bilişim teknolojilerini kullanmaları konusunda; bilişim teknolojisinin gerekli temel kavramlarını bilmeleri, ilgili yazılım ve donanımları tanımaları, okullarda teknoloji kullanımına yönelik bir vizyon oluşturmaları ve bunun için kaynak oluşturmaları gerekmektedir (Turan, 2002). Ancak okullarda görevli okul yöneticileri hazırlık sürecinden geçmeden, "Eğitim Yönetimi" konusunda eğitim almadan hizmete başlamakta ve görevin gerektirdiği teorik bilgiden yoksun oldukları için deneme yanılma yöntemiyle hizmete devam etmektedirler. Üstelik pratik bilgi eksikliği, bu görevi bilinçsizce monoton bir şekilde yerine getirmeleri anlamına gelir (Ereş, 2009). Eğitim yöneticilerinin uygun bir eğitim sürecine dahil olmadan görev üstlenmeleri, ciddi bir sorun

teşkil etmektedir. Desteklenmeyen iş başında öğrenme, hem yöneticilere hem de kurumlara zarar verebilir (Wallace, 2007). Mentorluk uygulamaları, yeni atanan okul yöneticilerini desteklemenin en etkili yolu olarak tanımlanabilir (Chapman, 2005). Mentorluk süreci, kişisel mesleki gelişimin başlangıç noktası olarak kabul edildiği için yönetici, astları ile etkin bir şekilde iletişim kurarak onlara rehberlik etmelidir. Mentorluk, okul yöneticiliğine ve geleceğin yöneticilerine katkıda bulunduğundan, okula faydaları göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle okul yöneticilerinin eğitiminde mentorluk programının başlatılması ve sürdürülmesi, okul yöneticilerinin başarısı ile yakından ilişkilidir (Ereş, 2009). ABD’de yapılan bir araştırmaya göre, yeni atanan okul yöneticileri kariyerlerinin ilk birkaç yılında işleri hakkında çok şey öğrenmektedir. Bu öğrenme sürecinde hizmet öncesi eğitim süreci ve mentorluk uygulamaları çok önemlidir. Hizmet öncesi eğitim alan adayların arasında göreve hazırlık sürecindeki en önemli aktivitelerin mentorluk uygulaması ve geçmiş deneyimler olduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle mentorluk, daha önce okul yöneticiliği deneyimi olmayanlar için gerekli bir yetiştirme yöntemidir (Villani, 2006). Bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sayesinde elektronik mentorluk (e-mentorluk), geleneksel mentorluğun sunmadığı birçok fırsatı sunar. İnternet, elektronik posta ve çevrimiçi tartışma grupları, mentorluğa ihtiyaç duyan insanların zaman ve mekân engellerini aşmalarını ve mentorluk sürecinde ihtiyaç duydukları konularda e-mentorluk desteği almalarını sağlar. (Hasselbring ve Williams Glaser, 2000).

Türkiye’de e-mentorluk üzerine yapılan araştırmalarda, okul yöneticilerine yönelik temel bilgisayar kullanımı konusunda e-mentorluğun kullanımına ilişkin herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu uygulama, aday okul yöneticilerine hizmet öncesinde ve hizmet sırasında deneyim kazanmalarını sağlaması açısından üzerinde çalışılmasını gerekli kılmaktadır. E-mentorluk, zaman ve mekâna bağlı kalmadan aday okul yöneticilerinin, okulda yönetsel işler için temel bilgisayar kullanımı konusunda yeterliğe sahip diğer okul yöneticileri ile bilgi ve tecrübe paylaşımı gerçekleştirmelerine olanak tanır. Bu nedenlerle bu bilgi ve tecrübe paylaşımlarının katkılarını ve gerekli ihtiyaçlarını tespit edip bir e-mentorluk uygulamasının tasarlanması önem taşımaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Okul yöneticilerinin e-mentorluk uygulaması ile mesleki gelişimlerinin desteklenmesini betimlemeyi

amaçlayan bu çalışma, durum çalışması modeli kullanılarak yapılandırılmıştır.

Katılımcılar

Okul yöneticilerinin e-mentorluk uygulaması ile mesleki gelişimlerinin desteklenmesini betimlemeyi amaçlayan bu çalışma, durum çalışması modeli kullanılarak yapılandırılmıştır.

Veri Toplama Araçları

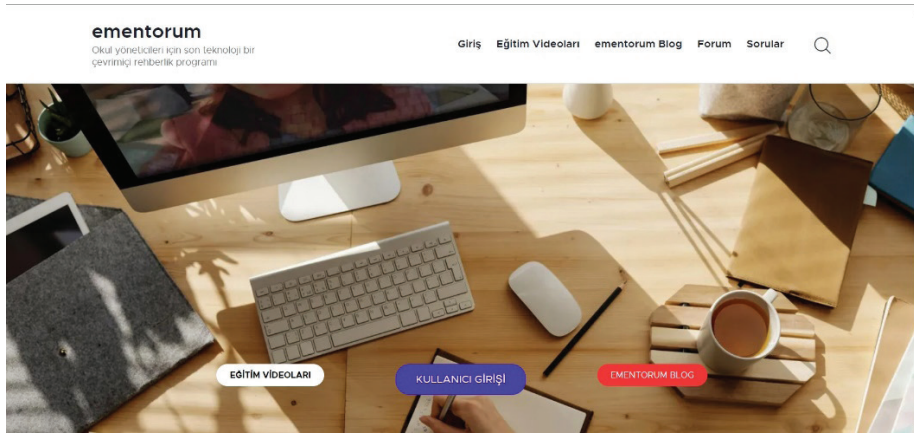
Bu araştırma kapsamında e-mentorluk uygulaması tasarlanmış, uygulanmış ve etkilerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında hem sabit seçenekli sorular hem de açık uçlu soruları birlikte sormayı da birleştirir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken ilgili literatür taranmış ve örnek sorular oluşturulmuştur. Okul yöneticilerinin e-mentorluk programına ilişkin beklenti ve önerilerini içeren yarı yapılandırılmış görüşmeler için gerekli olan görüşme formu araştırmacı tarafından hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuş ve uzman görüşüne göre biçimlendirilmiş ve son hali verilmiştir.

Veri Analizi ve Yorumlanması

Araştırma sürecinde elde edilen bilgiler, nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, belirli kelimelerin veya kavramların metin ifadeleri arasında yer alma durumunu inceler. İçerik analizi yapıldıktan sonra materyal önce organize edilmiş, tekrar tekrar okunarak genel bir resim elde edilmiş, ardından ortak temalar altında gruplandırılmış ve temalar örnek alıntılarla desteklenmiştir (Creswell, 2009).

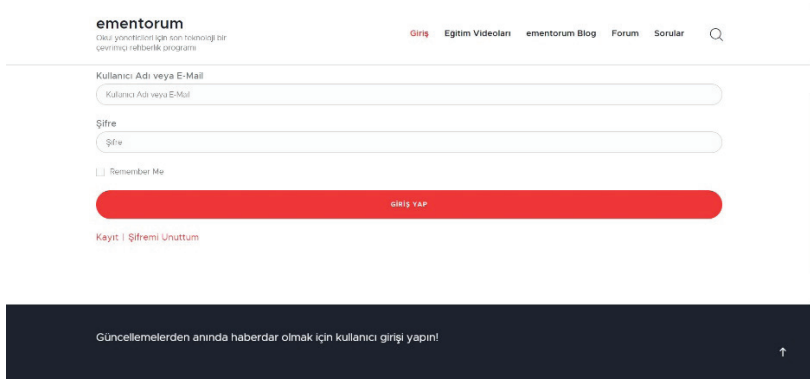
e-mentorluk Uygulamasının Geliştirilmesi

Okul yöneticileri, yönetsel işlerde özellikle teknolojik alanda sorunlar yaşamaktadırlar. Yaşadıkları sorunları çözmek için danışacakları ve yardım alacakları birine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu araştırma, bu desteğin nasıl sağlanabileceği üzerine katkı sağlamak üzere gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmacılar, konuyu, olayı ve gerçeklerin araştırıldığı yerleri betimler. Bu sayede bilgilerin hangi ortamlardan elde edildiği veya ilgili ortamlar için ne anlama geldiği öğrenilebilir. Bu araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Antalya’da görev yapan okul yöneticileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma için php programlama dili altyapısı ile bir web sitesi oluşturulmuştur. Ayrıca oluşturulan bu web sitesinde wordpress bileşenlerinden faydalanılmıştır.

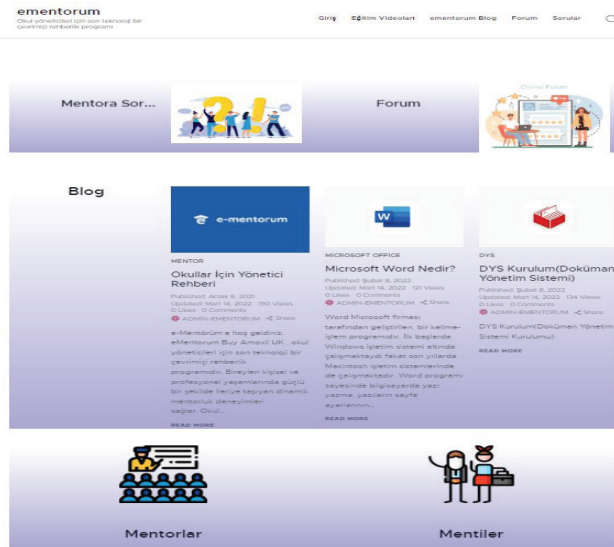
Şekil 1. E-mentorluk Platformu Ana sayfa

Şekil 1'de ana sayfa ekranı görülmektedir. Burada sayfanın adı ve logosu, sayfa bilgilendirme bölümleri, menüler ve diğer sayfalara yönlendirici linkler bulunmaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin giriş yapacağı alan da ana sayfada bulunmaktadır.

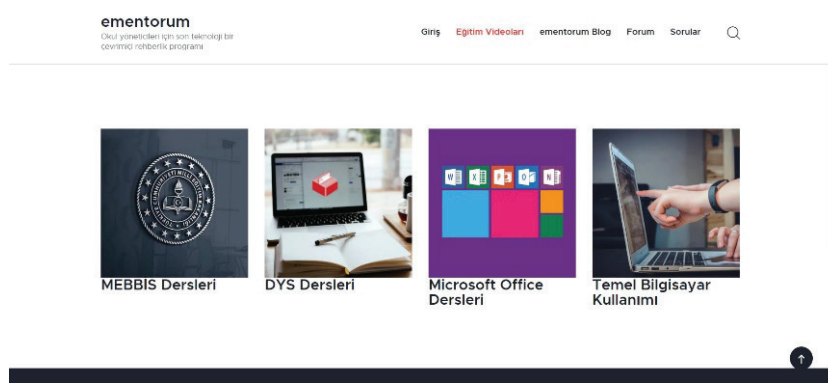
Şekil 2. Kullanıcı Giriş Ekranı

Çalışmanın katılımcıları, ana ekrandaki "Giriş" sekmesindeki alana kullanıcı adı/e-mail ve şifresini yazarak siteye giriş yapar (Şekil 2).

Şekil 3. Kullanıcı Ana Sayfası

Platforma giriş yaptıktan sonra Şekil 3'teki kısım açılmakta ve bu kullanıcılar tüm işlemlere bu bölümden erişebilmektedir. Menti, sisteme giriş yaptıktan sonra koordinatöre hem site üzerinden hem de e-mail ile bildirim gider. Koordinatör, menti ve mentor eşleştirmesini gerçekleştirir.

Şekil 4. Eğitim Videoları Sayfasının Görünümü

"Eğitim Videoları" kısmında, araştırma öncesi yapılan anketlere verilen cevaplardaki sık karşılaşılan sorunlarla ilgili hazırlanan videoları içermektedir (Şekil 4).

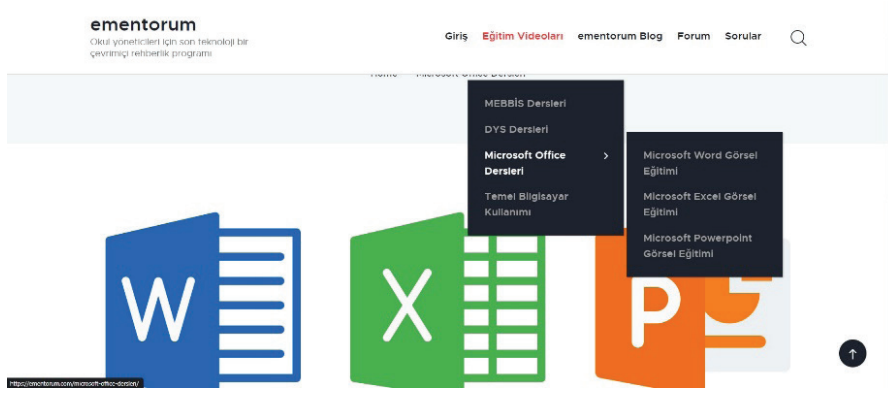
Şekil 5. Mebbis Eğitim Videoları

Şekil 5'deki sayfada 28 adet Mebbis eğitim videosu bulunmaktadır. Kullanıcılar bu videolara sürekli erişim sağlayabilmektedir.

Şekil 6. DYS Eğitim Videoları

Şekil 6'da görülen sayfada 6 adet DYS eğitim videosu bulunmaktadır. Kullanıcılar bu videolara sürekli erişim sağlayabilmektedir.

Şekil 7. Microsoft Office Eğitim Videoları

Şekil 7'deki sayfada "Microsoft Office Dersleri" adı altında Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Powerpoint eğitim videoları bulunmaktadır. Kullanıcılar bu videolara sürekli erişim sağlayabilmektedir.

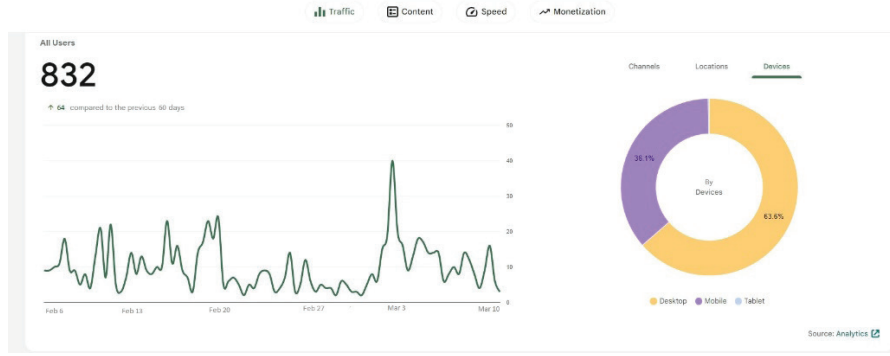
Şekil 8. Temel Bilgisayar Kullanımı Eğitim Videoları

Şekil 8'de görülen sayfada Temel Bilgisayar Eğitimi videosu bulunmaktadır. Kullanıcılar bu videolara sürekli erişim sağlayabilmektedir.

Şekil 9. Sitedeki Blog Sayfasının Görünümü

Blog sayfası, araştırmacı tarafından farklı konularda yazıların yazıldığı bölümdür. Sayfadaki paylaşımlara mentiler yorum yapabilmektedir. Bu yorumlar, mentorların profillerine bildirim olarak gitmektedir ve mentorlar, bu yorumları gelen bildirim üzerinden yanıtlayabilmektedir (Şekil 9).

Şekil 10. Sistem Raporları

Sistem raporları siteye eklenen Google Analytics ile elde edilmektedir. Google Analytics, ücretsiz bir web sitesi performans analizi hizmetidir. Web siteleri hakkında önemli istatistiksel bilgiler toplayan bu araç, web sitesi sahiplerinin içeriklerini hedef kitlelerine daha kaliteli bir şekilde ulaştırmaları için yararlı bilgiler toplar ve kullanıcılara çevrimiçi performansları geliştirmelerinde yardımcı olur. Bu durum, web sitesinin içeriğini ziyaretçilerin isteklerine göre geliştirmeye yardımcı olur. Google Analytics ile siteye erişen kullanıcı sayısı, kullanıcıların siteye nasıl eriştiği (direkt, yönlendirme, web araması), kullanıcıların konumu, içeriklerin gösterimi ve tıklanma sayısı, sitede yapılan arama sorguları gibi birçok detaylı bilgi elde edilmektedir. Platformun sağlıklı, düzenli ve doğru kullanılıp kullanılmadığına dair bilgiler verir.

The figure is a screenshot of the 'ementorum' forum page. The header includes the site name 'ementorum' and a navigation menu with links for 'Giriş', 'Eğitim Videoları', 'ementorum Blog', 'Forum', and 'Sorular'. Below the header, there is a search bar and a table listing forum topics. The table has columns for 'Forum', 'Konular', 'Yazılar', and 'Son yazı'. The topics listed are: 'DYS (Doküman Yönetim Sistemi) hakkında bilgi alabileceğiniz bölümdür.', 'MEDBİS (Mali İşlem Bütçesi Dış Sistemleri) hakkında bilgi alabileceğiniz bölümdür.', 'Microsoft Office (Microsoft Word, Microsoft Excel ve Microsoft PowerPoint hakkında bilgi alabileceğiniz bölümdür. Microsoft Excel (D, D), Microsoft PowerPoint (D, D), Microsoft Word (D, D))', and 'Temel Bilgisayar Kullanımı (Temel Bilgisayar Kullanımı hakkında bilgi alabileceğiniz bölümdür.)'.

Şekil 11. Forum Sayfası

Forum sayfasında koordinatör tarafından açılan belli konu başlıkları ve alt başlıkları bulunmaktadır. Kullanıcılar, forum alanı sayesinde ihtiyacı olan bilgiyi elde edebilir, mentor ve mentilerle etkileşim kurabilir. Sitede mentor, menti ve koordinatörlerin profil panelleri farklılık göstermektedir. Örneğin platforma yazı ve sayfa ekleme, foruma yeni konu ekleme ve kaldırma, kullanıcı soruları ve cevapları gibi alanlar, menti profilinde bulunmamaktadır. Koordinatörün ise mentordan farklı olarak sayfa düzeni, sayfa ismini ve sayfa logosunu değiştirme vb. yetkileri mevcuttur.

Bulgular**Okul Yöneticilerinin Görevleri Sırasında Bilgi Teknolojileri Alanında Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Bulgular**

Okul yöneticilerinin görevleri esnasında bilgi teknolojilerinde yaşadıkları sorunlar Tablo 1'de sunulmuştur. Katılımcıların karşılaştıkları sorunlar dört ana başlık altında toplanmıştır. Mebbis'te (Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi) sorun yaşadığını dile getiren ve bu sistemde yapılacak işlemlerin çok fazla olduğunu ve hepsine birden hakim olmakta zorlandıklarını söyleyen kişilerin sayısı, katılımcıların yarısından fazladır. Okul yöneticilerinin beşi, Office programlarını kullanırken zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bilgisayar kullanırken yazılımsal ve donanımsal sorun yaşadıklarını belirtenlerin sayısı da nerdeyse katılımcıların yarısına yakındır.

Tablo 1. Okul yöneticilerinin karşılaştığı sorun türlerine ilişkin katılımcı görüşleri

Sorunlar	f
Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi	7
Temel Bilgisayar Kullanımı	6
Office Programları	5
Doküman Yönetim Sistemi	3

Okul yöneticilerinin görevleri esnasında yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm yolları Tablo 2'de sunulmuştur. Katılımcılar, sorun yaşadıkları esnada çözüm bulmak için en fazla internet ortamında araştırdıklarını ve bunu yaparken google, yandex gibi arama motorlarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yarıya yakını sorunların çözümü için video platformlarını (Youtube, Udemy) kullandıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde bazı katılımcılar, sorun yaşadıkları konularda bilgi sahibi olan okul yöneticisi arkadaşlarından yardım istediklerini dile getirmiştir.

Tablo 2. Karşılaşılan sorunların nasıl çözümlenmeye çalışıldıklarına ilişkin katılımcı görüşleri

Çözüm Yolları	f
İnternette ortamı	10
Video platformları	7
Deneyimli idareci	5
BT öğretmeni	3
MEB eğitimleri	1

Okul Yöneticilerinin E-mentorluk Programından Beklentilerine İlişkin Bulgular

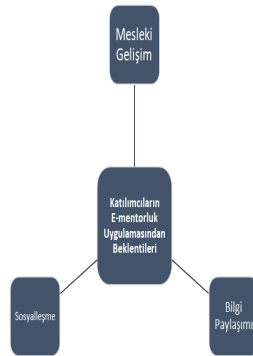
E-mentorluk programının temel amacı, okul yöneticilerini mesleki alanda desteklemektir. Program uygulama aşamasında katılımcıların görüşleri alınmış ve buna göre e-mentorluk uygulaması şekil almıştır. Katılımcılar, e-mentorluk uygulaması sonucu mesleki alanda gelişmeyi, bilgi paylaşımında bulunmayı ve sosyalleşmeyi amaçladıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcıların e-mentorluk uygulamasından beklentilerine ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

Katılımcı 4: E-mentorluk programı ile mesleki alanda zorlandığım bilişim teknolojilerinde kendimi geliştirebilirim...

Katılımcı 7: Yeni kişilerle tanışma fırsatım olacak, herkesin deneyimlerinden faydalanmayı sağlayacak bir sistem olacaktır.

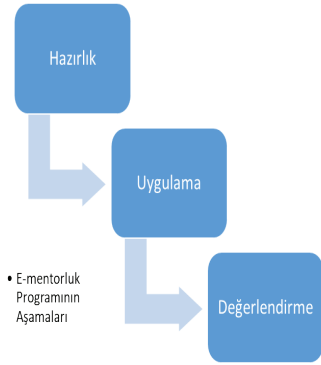
Katılımcı i13: Hem eksiklerimizi giderebileceğiz ve bunun yanında başkalarına da faydalı olacağız, ben böyle düşünüyorum şu an için...

Katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde bunların Şekil 12'deki gibi üç temel başlık altında toplandığı görülmektedir.

Şekil 12. Okul Yöneticilerinin E-mentorluk Uygulamasından Beklentileri

Okul Yöneticilerine Yönelik E-Mentorluk Programının Hazırlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

E-mentorluk programının aşamaları, ihtiyaç ve beklentilere göre düzenlenmektedir. Bu programın başlangıcında e-mentorluk ile ilgili yurt içi ve yurt dışındaki örnek çalışmalar incelenmiş, bunlar da göz önünde bulundurularak özgün bir çalışma oluşturulmuştur. Bu çalışmanın aşamaları Şekil 13'te gösterilmiştir.

Şekil 13. E-mentorluk Programının Aşamaları

Hazırlık aşaması, çalışmada en çok süre geçirilen aşama olmuştur. 2021 yılının Ekim ayında başlayıp 2023 yılının Şubat ayına kadar sürmüştür. Bu sürede literatür taraması yapılmış, e-mentorluk platformunu oluşturmak ve uygulama katılımcılarını belirlemek için anketler uygulanmış, uygulama katılımcıları belirlenmiştir. Hazırlık aşamasında yapılanlar Şekil 14'te gösterilmektedir.

Şekil 14. Hazırlık Aşaması

Hazırlık aşamasında ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında e-mentorluk ile ilgili çalışmalar incelenmiştir. Yurt içinde e-mentorluk ile ilgili farklı alanlarda çalışmalar yapılmışsa da bu sayının çok az olduğu görülmüştür. Yurt dışında ise gerek akademik gerekse farklı alanlarda e-mentorluk ile ilgili daha fazla çalışma olduğu görülmüştür.

Literatür taraması sonrası anket uygulamak için açık ve kapalı uçlu sorular hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu anket hazırlanırken farklı çalışmalar incelenmiş ve bunun sonucunda hem katılımcılarla ilgili yeterli bilgiler elde edilebilecek hem de e-mentorluk platformunu oluştururken yardımcı olabilecek bir form oluşturulmuştur. Hazırlanan form uzman görüşüne sunulduktan sonra son halini almıştır.

E-mentorluk platformu hazırlanırken yine bu alanda daha önce yapılan çalışmalar incelenmiş ve bir taslak oluşturulmuştur. Platformu oluşturmak için php yazılım dili kullanılarak açık kaynak kodlu bir site tasarlanmıştır. E-mentorluk uygulamasının ilk defa uyguluyor olmanın getirdiği zorlukla hazırlık aşaması belli konularda karar vermede zorluk yaşatmış ve bu aşama uzun zaman almıştır.

Katılımcılar, uygulanan anket sonrası istekli olan kişilerden oluşmaktadır. Yapılandırılmış e-mentorluk programı için katılımcıları belirlemek üzere hazırlanan form, internet üzerinden kişilere iletilmiş ve formları doldurmaları istenmiştir. Bu formda e-mentorluk programına katılmak istediğini belirtenlerden menti listesi oluşturulmuştur.

Katılımcılar belirlendikten sonra hazırlanan e-mentorluk platformuna giriş yapmaları istenmiştir. Tüm katılımcılara uygun mentor-menti eşleşmesi yapıldıktan sonra uygulama aşamasına geçilmiştir. E-mentorluk sürecinde ve sonrasında araştırmaya katkı sağlayacak birçok veri toplanmıştır. Programın başında uygulanan anket ve uygulama aşamasında elde edilen veriler dışında uygulama sonunda katılımcıların e-mentorluk programına yönelik görüş bildirmeleri istenmiştir. Katılımcıların uygulama sonundaki ankete verdikleri yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

Katılımcı 3: Bu uygulama kesinlikle gerekliydi. Okulda sorun yaşadığımız alanda bazen çözüm bulamıyoruz ya da bulmakta zorlanıyoruz. Bu sistem sayesinde mentoarlardan, yüklenen videolardan, soru-cevap kısmından ve forum sayfasından bilgi alabiliyoruz.

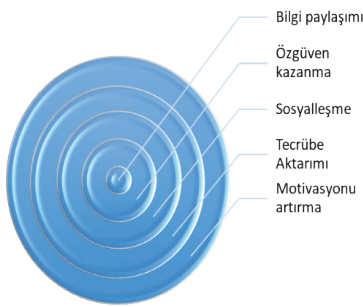
Katılımcı 7: Yöneticiler için ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Sadece bize ve ihtiyaçlarımıza yönelik olduğu için sorunumuzu çözmemiz hem kolaylaşacak ve hem de zamandan çok tasarruf edeceğiz.

Katılımcı 9: Güzel bir deneyim oldu. Genel olarak memnun kaldım. Umarım sadece bu kadarla kalmaz ilerde sürekli hale geldiğini görürüz.

Katılımcı 2: Bu uygulama kafamızdaki soru

işaretlerinin çözümü için gerekliydi. Ayrıca sosyalleşmemize ve bilgi paylaşımında bulunmamıza da katkısı oldu.

Okul yöneticilerinin bilişim teknolojileri alanında sahip olmaları gereken yeterlikler vardır. Bilişim teknolojileri, sürekli ve hızlı bir şekilde gelişmektedir. Buna paralel olarak okul yöneticilerinin de kendilerini ihtiyaçları ölçüsünde sürekli geliştirmeleri gerekmektedir. E-mentorluk programı, okul yöneticilerinin mesleki gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Katılımcılara yöneltilen sorulara gelen cevaplardan yola çıkarak belli temalar belirlenmiştir. Bu temalar Şekil 15'teki sunulmuştur.

Şekil 15. Okul yöneticilerinin e-mentorluk programındaki kazanımları

İhtiyaç duyulan bilgiye erişmenin hızlı ve kolay olması, çok büyük önem arz etmektedir. Bilginin yayılması da denen bu kavrama herkesin meslek yaşantısında ihtiyacı olmaktadır. Gerek bireysel gerekse ekip olarak başka kişilerle çalışırken paylaşmaya istekli bulunmak, okul yöneticileri için olmazsa olmaz özelliklerdendir. Katılımcıların bilgi paylaşımına ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları şunlardır:

Katılımcı 1: Mentor ve mentilerle iletişim kurmayı çok kolay hale getirmiş bu sistem. Gün içinde yaşadığım soruna ilişkin kısa sürede yanıtlar alabiliyorum. Ben de başka bir arkadaşın sorunu olduğunda eğer bildiğim bir şey ise yardımcı olmaya çalışıyorum.

Katılımcı 9: Okul yöneticileri olarak bu program süresince belli konularda paylaşım gerçekleştirdik, fikir alışverişinde bulduk ve sorulara kolayca çözüm bulduk.

E-mentorluk programının katılımcıları, içinde buldukları ortamda kendilerini rahat hissettiklerini belirtmişlerdir. Mentorla ve diğer mentilerle kurulan sağlıklı iletişimin, kişinin kaygılarını aşmada ve

kişiyi özgüven aşılama da faydalı olduğu verilen cevaplardan tespit edilmiştir. Katılımcıların özgüven kazanımına ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları şunlardır:

Katılımcı 2: Yaşadığım problemi normalde fazla destek almadan kendim çözmeye çalışıyorum ama yeterli olmadığı hissi hep aklımın bir köşesinde. Burada aslında bazı şeyleri kendime fazla büyük bir sorunmuş gibi gösterdiğimi fark ettim. Artık sorunum olduğunda çözebileceğimden emin olabiliyorum. Bunu kazandırdı bana bu deneyim.

Katılımcı 8: Sorunlarımızın tamamına ilişkin konuştuk, bu bana çok iyi geldi.

Katılımcılar, e-mentorluk programının katılımcıları ile uygulama süresi dışında da etkileşim içinde olduklarını belirtmişlerdir. E-mentorluk programı, katılımcıların yeni kişilerle tanışmasına ve arkadaş olmasına fırsat sunmuştur. Katılımcıların sosyalleşmeye ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları şunlardır:

Katılımcı 1: Aslında bu programdan genel olarak beklenti okulda işlerimizi kolaylaştırması olabilir ama bunun dışında da olumlu şeyler oldu. Mesela çok iyi arkadaşlar edinmiş oldum.

Katılımcı 11: Buradaki diğer kişilerle iletişimimiz oldu, tüm arkadaşları yakından tanıma fırsatı da bulduk. Keyifli bir süreçti.

E-mentorluk sürecinde geçmiş yaşantıların aktarımı çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu program, okul yöneticiliğine yeni başlayanlardan uzun süredir yapanlara tüm katılımcıların tecrübelerini aktarmalarına imkân sağlamıştır.

Katılımcı 10: Sürekli olarak karşılıklı fikir alışverişinde bulduk ve sorunlarımıza birlikte çözüm bulabildik.

Katılımcı 13: Ben diğerleri için de faydalı olduğumu düşünüyorum. Özellikle DYS konusunda bunu söylemem mümkün. Arkadaşların paylaşımlarından ve verdiği yanıtlardan faydalandık.

E-mentorluk programında mentor ve menti, fikirlerini paylaşacakları bir ortamda bir araya gelmektedir. Bu etkileşimin olumlu sonuçları katılımcıların motivasyonunun da artmasını sağlamaktadır. Katılımcıların verdikleri yanıtlardan bazıları şunlardır:

Katılımcı 6: Sorunları çözmek beni daha istekli hale getiriyor.

Katılımcı 8: Başlangıç için iyi bir eğitimdi. Bir şeyler verebilmek, paylaşabilmek ve birbirimize faydalı olabilmek insanı mutlu ediyor.

E-mentorluk Platformunun Uygulamasına ve Tasarımına Yönelik Bulgular

E-mentorluk uygulamasının kullanıcıların ihtiyaçlarına hizmet etmesi, oluşturulan sitenin karşılaşılan sorunlara çözüm olması ile ilgilidir. Katılımcıların bu tema altındaki olumlu görüşleri şu şekildedir:

Katılımcı 5: Başlangıçta belirtilen şekilde sistemi kullandım ve genel olarak başarılı geçti. Benim yapacağım şeyler ve karşılığında olan şeyler belliydi, neticede farklı bir şeyle karşılaşmadım.

Katılımcı 13: Sürecin nasıl olacağı hususunda rahattım. Beklenen şekilde de ilerledi her şey bana göre.

Katılımcıların buldukları platformun güvenilir olmasını ortamdaki diğer kişilerin aynı amaçla burada bulunması, okul yöneticisi olması gibi faktörlere dayandırmaktadır. Bu konuda yarıdan fazla okul yöneticisi olumlu görüş bildirmişlerdir. Katılımcıların bu tema altındaki olumlu görüşleri şu şekildedir:

Katılımcı 2: Herkese açık olan belli mecralarda paylaşımlar yapılıyor ama oradakilerin amaçlarını buradaki kadar net bilmediğimden rahatlıkla paylaşım yapamıyordum. Bu site bu yönden beni çok mutlu etti.

Katılımcı 7: İnternet üzerinde forumlarda yapılan şeylerden çok daha güvenilir sistem.

E-mentorluk uygulaması, okul yöneticilerinin ihtiyaçlarına yönelik tasarlanmıştır. Bu site tasarlanırken olabildiğince sade ve göze hoş gelecek biçimde olmasına özen gösterilmiştir. Mentiler daha sitenin amacına odaklı geri dönüşler yapmış olsa da görsel tasarımına yönelik olumlu yorumlar da mevcuttur. Katılımcıların bu tema altındaki olumlu görüşleri şu şekildedir:

Katılımcı 3: Sorularıma cevap aldım, büyük ölçüde ihtiyarımı karşıladı. Tasarlanan siteye özen gösterilmesi de güzel, giriş yaptığımda gözümü rahatsız etmiyor.

E-mentorluk platformu, farklı iletişim araçlarını barındırmaktadır. Sistemde mentiler için soru-cevap bölümü, forum alanı, özel mesaj alanı gibi farklı

iletişim seçenekleri mevcuttur. Bunların yanında mail ve telefon yoluyla da yazılı, sesli ve görüntülü iletişim sağlama imkanı sunulmuştur. Mentilerin sisteme giriş yaptıktan sonra fikirlerini farklı yollarla beyan edebilmeleri, sesli ve görüntülü arama seçeneklerini kullanabilmeleri, bunları kullanmanın sonucunda geri bildirim alabilmeleri, bu tema altında olumlu yorumlar yapılmasını etkilemiştir. Katılımcıların bu tema altındaki olumlu görüşleri şu şekildedir:

Katılımcı 4: Farklı şekilde sorularımı aktarıp yanıt alabiliyordum. Forum alanı ve soru-cevap alanı yeterli oldu bu uygulama süresince.

Katılımcı 9: Genel olarak benim için yeterli bir uygulamaydı. Sorularıma hızlı bir şekilde yanıt almak gerekiyor okulda iş esnasında. Sorduğum şeylere hızlı ve yeterli yanıtlar almak beni mutlu etti.

Oluşturulan platformun masaüstü ve mobil platformlara uyumlu olması, farklı işletim sistemlerinde sorunsuz kullanılabilmesi, mentiler tarafından olumlu görülen özelliklerdendir. Yine içeriklere erişimin kolaylığı, yorum yapma ve mesaj gönderme gibi özelliklerin kolaylığı, gönderilen iletilere gelen yanıtları takip edebilmenin kolay olması, paylaşılan içeriklerin kolay takip edilebilir olması da kullanılabilirlik adına olumlu menti görüşlerindedir. Katılımcıların bu tema altındaki olumlu görüşleri şu şekildedir:

Katılımcı 1: Giriş yaptığımda karşıma çıkan ekranda ihtiyaç duyulan şeylerin olması güzel. Attığım sorulara, yorumlara gelen bildirim ve sonra tekrar yanıt verme işlemi benim için kolaydı.

Katılımcı 8: Profilde tek sayfada her şeye ulaşabiliyor. Aradığımı anında bulmak güzeldi memnun kaldım bu açıdan.

Tartışma ve Sonuç

Okul yöneticileri, görevlerini yaparken birçok sorunla karşılaşmakta ve bunlara çözüm yolu bulmada zorlanmaktadırlar. İşte bu aşamada okul yöneticileri kendilerine destek olacak bir kaynak aramaktadırlar. Bu çalışma ile okul yöneticilerine yönelik çevrimiçi destek sağlayacak bir e-mentorluk uygulaması tasarlanmış, uygulanmış ve katılımcılardan bu uygulama ile ilgili görüşleri alınmıştır. Süreç sonundaki etkileşim ile uygulamanın katkılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çağımızda teknolojik gelişmelerle her gün yeni bir

öğrenme sürecine girilmektedir. Konunun uzmanları tarafından bu sürece destek olacak mentorlara ihtiyaç duyulduğu belirtilmekte, mentorlara başvurulması tavsiye edilmektedir. E-mentorluk uygulaması ile alanında uzman kişilerin tecrübelerini paylaşmasına ortam sağlanmaktadır. Ayrıca e-mentorlukta zaman ve mekân kısıtlaması olmaması, bilgi ve tecrübe paylaşımını yüz yüze etkileşime oranla kolaylaştırmaktadır. Katılımcılar, kendi okulunda veya çevresinde olan birinden yardım istemektense e-mentorluk uygulamasının mentor ve mentilerine çekinmeden daha rahat bir şekilde kendilerini ifade ettiklerini belirtmişlerdir. İnternet kullanımının yaygınlaşması da e-mentorluk uygulamasını daha önemli bir alternatif yapmaktadır.

Okul yöneticilerine yönelik gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı, kişisel ve topluluk olarak mesleki gelişimi desteklemektir. Okul yöneticilerinin sürecin başındaki anket ve görüşmede e-mentorluk uygulamasından beklentileri ile ilgili verdikleri yanıtlara bakıldığında mesleki gelişimi sağlamanın en fazla önem verilen unsur olduğu görülmektedir. Bunun yanında sosyalleşme ve bilgi paylaşımı, en fazla öncelik verilen başlıklar olmuştur. Katılımcılar, verdikleri yanıtlarda bu üç kavrama daha çok yer vermiştir.

E-mentorluk uygulaması oluşturulmaya 2021 yılının Ekim ayında başlanmış, 2023 yılının Mayıs ayında sonlanmıştır. E-mentorluk uygulaması, hazırlık, uygulama ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. İlk olarak konuya ilişkin literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması ile yurt içinde ve yurt dışındaki çalışmalar incelenmiştir. Ülkemizde e-mentorluk ile ilgili az sayıda da olsa çalışmaların yapıldığı görülmektedir ancak okul yöneticilerine yönelik olarak e-mentorluk alanında bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

E-mentorluk uygulamasının detaylarını belirlemek için 2021 yılının Kasım ayında okul yöneticilerine google form üzerinden hazırlanan anket uygulanmıştır. Bu anket ile okul yöneticilerinin sorunlarına ilişkin daha fazla bilgi edinilmiştir. Uygulanan anketi ilk aşamada 35 kişi doldurmuş olsa da dolduranların tamamı e-mentorluk uygulamasına katılmaya gönüllü olmamışlardır. 13 okul yöneticisi e-mentorluk uygulamasına gönüllü olarak katılmış ve e-mentorluk uygulaması ile ilgili süreç sonunda da görüşlerini bildirmişlerdir.

Hazırlık aşamasında uygulanan anket ile okul yöneticilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların verdiği yanıtlar incelendiğinde okul yöneticilerinin sorunlarına ilişkin mebbis, dys,

office programları ve temel bilgisayar kullanımı başlıklarının ön planda olduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların bu sorunlara nasıl çözüm buldukları ile ilgili soruya verilen yanıtlardan da beş tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar aşağıdaki gibidir;

- İnternet ortamı
- Video platformları
- Deneyimli idareci
- Bt öğretmeni
- Meb eğitimleri

E-mentorluk ile ilgili anket uygulandıktan sonra buradan gelen cevaplar ve literatür taramasından elde edilen verilerin analiz edilmesiyle birlikte e-mentorluk platformu tasarlanmıştır. Bu çevrimiçi platform ile farklı yerlerde bulunan okul yöneticilerine destek sağlamak amaçlanmıştır. Sonrasında e-mentorluk uygulamasının, sürecinin yönetimi ve koordinesi, araştırmacı ve tez danışmanı ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda daha etkili çözümler üretebilmek için sürece tüm katılımcıların etkin bir şekilde dahil edilmesi amaçlanmıştır. E-mentorluk platformunun oluşturulmasından sonra belirlenen katılımcılar ile mentorlar rastgele eşleştirilmiş ve uygulama aşamasına geçilmiştir.

E-mentorluk uygulamasında "Eğitim Videoları", "Forum", "Blog", ve "Sorular" sayfaları oluşturulmuştur. E-mentorluk uygulamasında soru cevap alanı ve forum gibi asenkron iletişim kurulabilecek iletişim araçları mevcuttur. Bunun yanında senkron iletişim kurmak amacıyla cep telefonu, WhatsApp vb. iletişim araçları da ihtiyaca göre kullanılmıştır. Araştırma sürecinde katılımcılar iletişim araçlarını kullanarak diledikleri zaman diğer tüm katılımcılara ulaşma olanağına sahip olmuştur.

E-mentorluk platformunun tasarlanmasının yanı sıra uygulama aşamasında izlenecek adımlar da planlanmıştır. Sekiz haftadan oluşan sürecin başında e-mentorluk ile ilgili bilgilendirme yapılmış ve sürecin nasıl işleyeceğine dair detaylar katılımcılarla paylaşılmıştır. Araştırmacı, mentilerin sorunlarına paralel olarak blog yazıları hazırlamış ve blog sayfasında paylaşmıştır. Katılımcılar arasında gerçekleşen etkileşime bakıldığında bazı mentilerin süreç başında daha fazla mesaj atarak etkileşim kurduğu görülmüştür. Buna karşılık bazı katılımcıların uygulamaya giriş yaptığı fakat etkileşiminin azaldığı da görülmektedir. Bu azalma, okul yöneticilerinin çalışma yoğunluklarının zaman zaman artması, dolayısıyla e-mentorluk

uygulamasına istedikleri zamanı ayıramamalarına bağlanabilir.

Forumda iletilen sorunlar herkese açık bir şekilde paylaşılmaktadır. Mentorlara iletilen soruların gizli veya açık olma seçeneği katılımcılara bırakılmıştır. Okul yöneticilerinin bu alanlarda yaptıkları paylaşımlar neticesinde e-mentorluk sürecine ilişkin temalar ortaya çıkmıştır. Bu temalar aşağıdaki gibidir;

- Bilgi paylaşımı
- Özgüven kazanma
- Sosyalleşme
- Tecrübe aktarımı
- Motivasyonu arttırma

Araştırmanın katılımcıları okul yöneticiliği yapan kişilerdir. E-mentorluk uygulaması süresince mentorların paylaşımlarının yanında mentilerin de bilgi ve birikimlerini paylaşmaktan geri durmadıkları görülmektedir. Katılımcılar, verdikleri yanıtlarda bilgi paylaşımı temasına vurgu yapmıştır. Ayrıca mentorların bilgi ve tecrübesinden faydalanıp daha hızlı bir biçimde sorunlarına çözüm bulabileceklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, e-mentorluk uygulamasının bilgi ve tecrübe paylaşımı ile mesleki gelişime katkı sağlayacağı düşüncesini doğrulamaktadır.

Katılımcılar, teknolojik alandaki sorunları çözmeye çalışırken zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bunun sonucunda katılımcıların verdikleri yanıtlardan, iş ortamında buldukları süre içerisinde stres ve kaygı düzeylerinin arttığı ve özgüven kaybı yaşadıkları anlaşılmaktadır. Mentiler, e-mentorluk uygulamasının, yaşanan sorunların çözümüne katkı sağladığı ve bu katkı ile öğrenmelerin gerçekleştiği görülmüştür. Bu da katılımcıların özgüven kazanmasına ve sonrası için motivasyonlarının arttırmasına katkı sağlamıştır.

E-mentorluk uygulaması, tüm kazanımların yanında katılımcıların sosyalleşmesine de katkı sağlamaktadır. Katılımcılar arasındaki etkileşimin bu platform dışına da taşındığı yapılan görüşmelerde verilen yanıtlardan anlaşılmaktadır. Bu yönüyle diğer e-mentorluk araştırmalarındaki sosyalleşme bulgularıyla bu araştırmadaki bulgular benzerlik göstermektedir. Uygulama sürecini değerlendirmek için katılımcıların süreç sonunda görüşleri alınmıştır. Katılımcı görüşleri alınarak uygulamanın okul yöneticileri üzerindeki etkileri de belirlenmek istenmiştir.

Uygulama süreci tamamlandıktan sonra katılımcıların olumlu ve olumsuz görüşleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda belli temaların öne çıktığı görülmüştür. E-mentorluk uygulamasına ilişkin olumlu görüşler incelendiğinde en fazla karşılaşılan başlığın kullanışlılık olduğu görülmektedir. Sonrasında ise diğer başlıkların amaca hizmet etme, güvenli ortam, görsel tasarım ve iletişim çeşitliliği başlıkları olduğu ortaya çıkmıştır. Olumlu görüşlerin yanında daha az sayıda da olsa olumsuz görüşlere yer verilmiştir. Bunlar, içeriklerin güncel olmaması ve sistemin yavaş çalışmasına ilişkin görüşlerdir.

Katılımcılar, e-mentorluk uygulamasının kalıcı ve sürekli hale gelmesi konusunda beklenti içerisinde olduklarını da bildirmişlerdir. E-mentorluk uygulamasına yönelik genel olarak olumlu görüşler bildirilmiştir. Benzer araştırmalardaki katılımcı görüşleriyle bu sonuçlar uyum göstermektedir. Yeni ve sürekli e-mentorluk uygulamalarına da katılım konusunda okul yöneticilerinin istekli olacağı anlaşılmaktadır. E-mentorluk uygulamasının ülkedeki okul yöneticilerinin problemlerine çözüm bulmada ve onlara destek olmada etkili bir yol olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aşgölü, D. (2017). *Okul yöneticilerinin eğitim sürecindeki teknoloji kabul durumları ve eğitim sürecine etkileri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Ayşın-Altun, N. (2009). *İlköğretim okul yöneticilerinin bilişim teknolojilerinin eğitim amaçlı kullanımına etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Banoğlu, K. (2012). Eğitim yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 43-65.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S. K. (1998). *Qualitative research for education: an introduction to theory and methods*. Boston: Allyn And Bacon.
- Çelik, H. , Baykal, N. B. ve Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406.
- Chapman, J. D. (2005). Recruitment, retention and development of school principals. <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001409/140987e.pdf>
- Creswell, J. W. (2009). *Research design*. California: Sage Publications.
- Daresh, J. C. (2001). *Leaders helping leaders: a practical guide to administrative mentoring*. California. Corwin Pres.
- Ereş, F.(2009). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesinde mentorlük. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Journal of the Institute of Social Sciences*, 3, 157-165
- Esplin, N. (2017). *Utah elementary school principals' preparation as technology leaders* (Doctoral Dissertation). Utah State University.
- Hasselbring, T. S. ve Williams Glaser, C. H. (2000). Use of computer technology to help students with special needs. *The Future of Children*, 10(2), 102-122.
- Hays, P. A. (2004). *Foundations for research: Methods of inquiry in education and the social sciences*. Lawrence Erlbaum Assoc.
- Kahraman, M. (2012). *Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki gelişiminde e-mentorluk*. [Yayımlanmış doktora tezi]. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Eğitim Bilimleri, Anadolu Üniversitesi.
- Özdemir, D. T. Y. ve Boydak Özcan, D. D. M. (2013). E-mentorluk sürecinin mente başarısına etkisi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 2(1), 170-186.
- Sincar, M. ve Aslan, B. (2011). Elementary teachers' views about school administrators' technology leadership roles. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 10(1), 571-595.
- Turan, S. (2002). Teknolojinin okul yönetiminde etkin kullanımında eğitim yöneticisinin rolü, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 30(30), 271-281.
- Turan, S., ve Şişman, M. (2000). Okul yöneticileri için standartlar: Eğitim yöneticilerinin bilgi temelleri üzerine düşünceler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 68-87.
- Wallace (2007). *Getting principal mentoring right: lessons from the field*. The Wallace Foundation Report.